03/03/2021

3 Μαρτίου 1918: Ο ελληνισμός του Πόντου χάνει το τελευταίο προπύργιο στην πάτρια γη

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

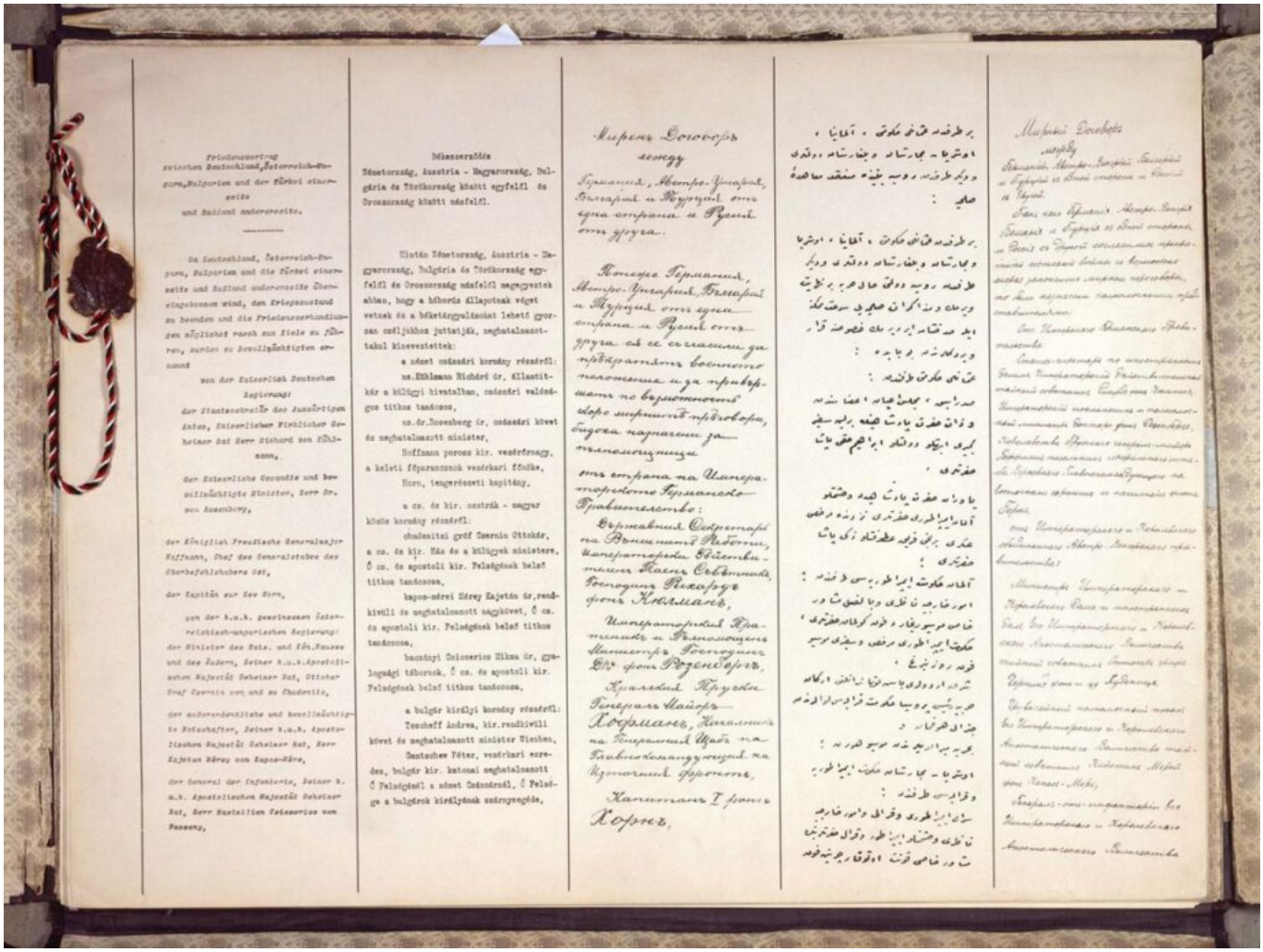

Στις 3 Μαρτίου του 1918 υπεγράφη το τρίτο μέρος της Συνθήκης του Μπρεστ-Λιτόφσκ ανάμεσα στην μπολσεβικική Ρωσία και τις Κεντρικές Δυνάμεις, τη Γερμανία και τους συμμάχους της, κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η νεοσύστατη Ρωσική Σοβιετική Ομοσπονδιακή Σοσιαλιστική Δημοκρατία παρέδιδε στα χέρια του αντιπάλου τεράστια εδάφη.

Οι περιοχές των πόλεων της Υπερκαυκασίας Καρς και Αρνταχάν, με πολυάριθμους χριστιανικούς πληθυσμούς (κυρίως Αρμενίους, Έλληνες και Ασσυρίους), μετά από σαράντα χρόνια παραμονής στα εδάφη της Ρωσικής Αυτοκρατορίας παραδόθηκαν

στους Τούρκους.
Από τον Απρίλιο του 1916, μέρος της Ρωσίας αποτελούσε και το βιλαέτι της Τραπεζούντας. Την εξουσία στην περιοχή ασκούσε ο μητροπολίτης Χρύσανθος. Ο επικεφαλής των τουρκικών δυνάμεων Τζεμάλ Αζμί, κατά την αποχώρησή του από την Τραπεζούντα θεώρησε σκόπιμο και δίκαιο να παραχωρήσει επίσημα την εξουσία στα χέρια του Έλληνα δεσπότη. Την ελληνική τοπική Αρχή την δέχτηκαν και οι Ρώσοι. Με τη Συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ η θρυλική Τραπεζούντα ξαναγύρισε στα χέρια των Τούρκων κατακτητών, όπως και όλος ο Ανατολικός Πόντος.
Η παραχώρηση των εδαφών στην Υπερκαυκασία και τον Πόντο έγινε στο πλαίσιο μιας ευρύτερης απόφασης.

Η απόφαση των Μπολσεβίκων

Με την επικράτηση των Μπολσεβίκων στην εξουσία στις 25 Οκτωβρίου (7 Νοεμβρίου) του 1917, η Ρωσία εξήλθε από την Αντάντ. Οι Γερμανοί, ενώ ηττήθηκαν από τις Δυνάμεις υπό την ηγεσία της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, έβλεπαν την αδυναμία σκληρής διαπραγμάτευσης εκ μέρους της νέας ρωσικής ηγεσίας.
Στην πρώτη φάση οι Σοβιετικοί πρότειναν στους Γερμανούς ανακωχή, η οποία και συνήφθη στις 15 Δεκεμβρίου του 1917. Το σύνθημα «Ειρήνη άνευ προσαρτήσεων, άνευ αποζημιώσεων», γινόταν πραγματικότητα μετά από τον νικηφόρο για τη Ρωσία πόλεμο. Κουρασμένος μετά από τέσσερα χρόνια, ο ρωσικός στρατός περίμενε τη διακοπή του πολέμου με οποιοδήποτε κόστος. Οι αντιπολεμικές δηλώσεις του Λένιν έσπασαν το φιλοπόλεμο ηθικό των στρατιωτών.
Ξεκίνησαν οι έφοδοι των Γερμανών σε όλο το μέτωπο. Η Ρωσία δεν μπορούσε να αντισταθεί επειδή στη χώρα επικρατούσε χάος. Μετά από δύο προσπάθειες να διαπραγματευτούν, οι εκπρόσωποι της σοβιετικής εξουσίας υπέγραψαν την παραχώρηση εδαφών άνευ όρων. Η Ρωσία παρέδιδε στις Κεντρικές Δυνάμεις την Πολωνία και τη Λιθουανία. Η Λετονία, η Εσθονία και η Φινλανδία εκκενώνονταν από τα ρωσικά στρατεύματα.

Η τελευταία ελπίδα

Στις 3 Μαρτίου του 1918 ο ελληνισμός του Πόντου έχασε το τελευταίο του προπύργιο στην πάτρια γη. Μαζί με τα ρωσικά στρατεύματα, από τις πατρογονικές εστίες έφυγαν δεκάδες χιλιάδες Έλληνες συμπληρώνοντας τον ήδη μεγάλο αριθμό προσφύγων στον Καύκασο και τα βόρεια παράλια της Μαύρης Θάλασσας.
Η προσπάθεια της ποντιακής ηγεσίας εκείνης της εποχής να φέρει πίσω τον ελληνικό πληθυσμό είχε πρόσκαιρη και μερική επιτυχία. Το 1919, μετά την προέλαση του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία, 100.000 Πόντιοι γύρισαν στα

σπίτια τους. Ο πατριωτισμός τους όμως έστειλε πολλούς από αυτούς στο θάνατο από τα χέρια των κεμαλιστών.
Το 1923, μετά τη Συνθήκη της Λοζάνης, ο εναπομείνας ελληνικός πληθυσμός του Πόντου αναγκάστηκε για πολλοστή φορά να πάρει το δρόμο της προσφυγιάς και να εγκατασταθεί στην Ελλάδα.

Πηγή: pontos-news.gr